MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Novela zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Setkání s novináři

Praha 23. 7. 2024

Novela zákona č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů

Novelizace tohoto zákona reaguje na aktuální potřebu sjednocení a implementaci odborných a aplikačních poznatků z praxe v částech zákona upravujících

- asistovanou reprodukci,
- genetické vyšetření,
- posudkovou péči a lékařské posudky, posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání, k tělesné výchově a sportu, pracovnělékařské služby, posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání, povolení k uznávání nemocí z povolání,
- lékařské ozáření, klinické audity,
- ochranné léčení,
- vymezení protialkoholní a protitoxikomanické záchytné služby
- a přestupky.

Návrh novely zákona je transpozičním předpisem ve vztahu k řadě evropských směrnic, kdy navrhované změny vstupují do transpozičních ustanovení, a bylo potřeba je zohlednit.

Asistovaná reprodukce

- Novelou zákona dochází k úpravě výše náhrady za účelně, hospodárně a prokazatelně vynaložené výdaje spojené s darováním zárodečných buněk.

- Novelou zákona upravujeme novou povinnost dotčeným poskytovatelům zdravotních služeb, aby úhrada účelně, hospodárně, prokazatelných výdajů spojených s darováním zárodečných buněk, včetně jiných srovnatelných výhod spojených s darováním zárodečných buněk, nepřesáhla za jedno darování částku uvedenou v novém prováděcím právním předpise. (Zavádíme tak úhradu těchto výdajů pro muže a ženy, neboť v současné době dochází k velkým finančním rozdílům v jejich úhradě mezi jednotlivými centry asistované reprodukce.)

- Omezuje počet darování zárodečných buněk v centrech asistované reprodukce u dárkyně vajíček na šest odběrů za celý život. Omezení počtu šesti odběrů vajíček za život ženy vychází z doporučení Americké společnosti pro reprodukční medicínu (American Society for Reproductive Medicine), která nedoporučuje dárkyni vajíček darovat vajíčka více než šestkrát za život.

Asistovaná reprodukce

- Novela zákona v oblasti asistované reprodukce reaguje na novelu zákona č. 372/2011Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů, ve které byl doplněn národní registr reprodukčního zdraví o odběr gamet a vyloučení z dárcovství gamet.

- Sněmovní tisk 512 -> Zákon doručen prezidentovi k podepsání dne 12. 7. 2024.

Genetické vyšetření

- Novelou zákona dojde především k upřesnění terminologie v oblasti genetického vyšetření, např. to, že určení otcovství není genetickým vyšetřením a není tedy u tohoto vyšetření potřeba poskytovat klinické vyšetření lékařem v oboru lékařská genetika nebo klinická genetika. (Určení otcovství si i nadále platí každý sám.)

- Další terminologickou úpravou je upřesnění významu novorozeneckého laboratorního screeningu jakožto součástí preventivní péče, kterou garantuje stát.

- Návrhem novely zákona dojde také k jednoznačné specifikaci toho, že vyšetření dárkyně vajíček a dárce spermií, je považováno za genetické vyšetření.

Posudková péče: způsobilost ke vzdělávání

Posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání

- současný stav – podle NV 211/2010 Sb., o soustavě oborů v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání, je posouzení zdravotní způsobilosti ke studiu vyžadováno i u oborů bez zdravotního omezení

- nová právní úprava – pokud není stanoveno zdravotní omezení, není povinnost provádět posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání; a v případech, kde je to možné, sloučit posuzování zdravotní způsobilosti ke vzdělávání a k praktické přípravě

- výjimka – praxe při výkonu práce rizikové nebo v profesním riziku

Cíl: snížení administrativní zátěže praktických lékařů pro děti a dorost, finanční úspora rodičů za výpisy ze zdravotnické dokumentace

Posudková péče: způsobilost k tělesné výchově a sportu

Posuzování zdravotní způsobilosti ke sportu

- současný stav – neprofesionální sportovci, kteří např. chodí 1x týdně do oddílu, musí mít každoročně posudek; není tak rozlišována úroveň prováděného sportu

- nová právní úprava – posuzování zdravotní způsobilosti pouze pro „sportovní profesionály“, osoby, které své „sportovní služby a činnosti“ poskytují prostřednictvím výkonu své podnikatelské činnosti

Cíl: zrušení posuzování zdravotní způsobilosti u „neprofesionálů“, provádění posuzování zdravotní způsobilosti u sportovců, u kterých je to nezbytné

Posudková péče: zdravotní způsobilost uchazečů o zaměstnání

- současný stav – všichni bez ohledu na kategorii práce musí mít vstupní lékařskou prohlídku
- nová právní úprava – zrušení povinnosti provádět pracovnělékařské prohlídky u těch prací, jež jsou zařazeny v kategorii první a jejíž součástí není činnost, jež by upravovala zdravotní způsobilost podle prováděcího právního předpisu, nebo jiného právního předpisu
- zaměstnavatel i uchazeč o zaměstnání však provedení vstupní lékařské prohlídky mohou vyžadovat

Cíl: snížení administrativní zátěže na straně zaměstnavatelů i na straně posuzujících poskytovatelů, tedy registrujících poskytovatelů posuzované osoby (provádění posuzování či vydávajících výpis ze zdravotnické dokumentace) či poskytovatelů pracovnělékařských služeb.

Hlavní přínosy

- Snížení administrativní zátěže
- Snížení časové zátěže
- Snížení finanční zátěže

Programy podpory zdraví

Legislativní úprava představuje nový koncept, jež prolíná interakci pracovních a civilizačních rizik.

- dobrovolné pro zaměstnavatele, zaměstnanec je může využívat
- *Příklad: řidič z povolání, který má zejména sedavou práci na směny, častěji trpí kardiovaskulárními nemocemi, má zvýšené riziko infarktu a obezity.*

Cíl: motivovat a umožnit zaměstnavatelům uskutečňovat programy, vycházející z analýzy konkrétních pracovišť a zaměstnanců se zaměřením na minimalizaci výskytu a rozvoje negativních dopadů pracovního zatížení, podpory prevence a celkovou podporu zdraví a rozvoj zdravotní gramotnosti a odpovědnosti zaměstnanců za vlastní zdraví. Zaměstnavatel bude mít mandát k větší a efektivnější motivaci zaměstnanců k využívání stávajících nástrojů prevence (např. screeningové programy) a absolvování preventivních prohlídek.

Příklady programů: podpora očkování, podpora a zlepšení kondice pohybového aparátu, podpora duševního zdraví zaměstnanců

Přínosy programů podpory zdraví

- pro zaměstnance: prodloužení délky dožití ve zdraví, péče o své zdraví, včasný záchyt preventabilních onemocnění, možné včasné odhalení již vzniklých nemocí, rozvoj zdravotní gramotnosti;

- pro zaměstnavatele: systematické zmírňování a minimalizace negativního dopadu pracovního prostředí na zdraví zaměstnanců, dlouhotrvající práceschopnost zaměstnanců a snížení nemocnosti u zaměstnanců, snížení nákladů na pracovní neschopnosti, atraktivnost pracovního prostředí, daňově uznatelná položka;

- pro pojišťovny: snížení nákladů na nemocenskou, případné léčení;

- pro stát: ekonomický růst (zvýšená produktivita práce způsobená sníženou nemocností).

Novela zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Cíl: zjednodušení postupů a snížení zbytných povinností

- zrušena povinnost předkládat vypracovaný provozní řád u činností epidemiologicky závažných orgánům ochrany veřejného zdraví ke schválení (není ale zrušena povinnost jej vypracovat)
- zavedena ohlašovací povinnost pro provozovatele zahajující provoz služby, změnu nebo ukončení provozu vůči orgánům ochrany veřejného zdraví
- rozšířen okruh lékařů, kteří mohou provádět očkování proti žluté zimnici (lékař se specializovanou způsobilostí v oboru pracovní lékařství po absolvování kurzu)

Lékařské ozáření, klinické audity

- V oblasti lékařského ozáření a klinických auditů jde převážně o technickou novelu zákona, která vychází z transpozice směrnice Rady 2013/59/Euratom ze dne 5. prosince 2013, kterou se stanoví základní bezpečnostní standardy ochrany před nebezpečím vystavení ionizujícímu záření a zrušují se směrnice 89/618/Euratom, 90/641/Euratom, 96/29/Euratom, 97/43/Euratom a 2003/122/Euratom.

- Cílem je prodloužení nejzazší lhůty k aktualizaci národních radiologických standardů z pěti na deset let a vypuštění povinnosti zpracovat místní radiologické standardy pro provádění lékařského ozáření v rámci zubní radiodiagnostiky a kostní denzitometrie.

- Dojde k úpravě frekvence požadovaných klinických auditů; dosavadní požadavek provádění interního klinického auditu nejméně jedenkrát za rok a externího klinického auditu nejméně jedenkrát za 5 let by se měl uplatnit jenom pro nejrizikovější oblasti lékařského ozáření prováděné v oboru radiační onkologie nebo v rámci poskytování léčebné péče v oboru nukleární medicíny. Nová úprava znamená snížení byrokracie.

Ochranné léčení

- Poskytovatel zdravotních služeb ambulantní péče soudu hlásí každou absenci osoby s nařízenou ambulantní ochrannou léčbou, pokud se tato osoba řádně a s odůvodněním neomluvila, či toto neučinil její zákonný zástupce nebo opatrovník (jednoznačné hlášení po první neomluvené absenci).

- Je nezbytné specifikovat důvod ochranného léčení, vyplývající ze zdravotního stavu osoby s nařízeným ochranným léčením. Je nutné nastavit systém, který bude zaměřen na hodnocení těchto rizik. Ochranné léčení se bude více zaměřovat na hodnocení, zda se podařilo eliminovat rizika, nikoli to, jestli stav nadále trvá.

- Je nutné doplnit další komunikační prostředky, které poskytovatel zajišťující ochranné léčení mimo výkon trestu odnětí svobody formou lůžkové péče může výjimečně pacientovi zakázat (doplněn přístup k elektronické komunikaci).

- Zpřesnění ustanovení upravující problematiku eskorty Policií ČR pacienta k soudu, která je nařizována a zajišťována soudem, nikoliv poskytovatelem. Dojde k úspoře finančních prostředků a časového fondu poskytovatelů zdravotních služeb., kteří na to nemají ani potřebné nástroje.

Ochranné léčení

- Dojde k úpravě ustanovení, které se týká podání informace pacientovi o předpokládané době léčení a možnostech změny formy zdravotní péče při příjmu, neboť změnu formy péče nařizuje soud, není tedy v kompetenci poskytovatele služeb informovat osobu se soudně nařízeným ochranným léčením o možnostech a podmínkách změny formy zdravotní péče. Informace o době léčby se odráží od úspěšnosti léčby, účinnosti léků, diagnostiky a postoje nemocného. O ukončení ochranného léčení opět rozhoduje soud, a i zde toto není možné vložit do kompetence zdravotnických pracovníků, respektive poskytovatele zdravotních služeb.

- Dojde ke zrušení faktické povinnosti vymáhání nákladů za ochranné léčení u osob v ochranném léčení, které nejsou účastníci veřejného zdravotního pojištění, neboť nelze tyto náklady vymoci reálně. S ohledem na efektivitu procesu dochází novelou zákona ke srovnání legislativy s aplikační praxí. Přínosem této změny bude úspora administrativních a personálních nákladů státu.

- Právní úprava je doplněna o konkrétní podmínky pro výkon dozoru státního zastupitelství nad dodržováním právních předpisů v místech, kde se vykonává ústavní ochranné léčení.

Vymezení protialkoholní a protitoxikomanické záchytné služby

- Změny v novele zákona v oblasti záchytných stanic vycházejí z podnětů a požadavků Asociace záchytných služeb ČR, tedy z praxe. Dojde k bližší specifikaci poskytovaní zdravotních služeb záchytné stanice s ohledem na současnou aplikační praxi, neboť Současná právní úprava nejednoznačně definuje vymezení protialkoholní a protitoxikomanické záchytné služby a zcela nespecifikuje rozsah její činnosti.

- Formulační zpřesnění pojmu „akutní intoxikace“, který byl nahrazen pojmem „užití alkoholu nebo jiné návykové látky; stav bezprostředně související s užitím alkoholu nebo jiné návykové látky“.

- Došlo k upřesnění pobytu a tedy podmínek, za kterých je možné umístit osobu na záchytné stanici, konkrétně, že osoba je povinna strpět součinnost Policie ČR, Vojenské policie a Vězeňské služby, při jejím pobytu na záchytné stanici; že není dle § 38 odst. 1 písm. b) zákona o zdravotních službách vyžadován souhlas s pobytem umístěné osoby na záchytné stanici a upřesnění činností zdravotnických pracovníků na záchytné službě.

Přestupky

- Z důvodu úpravy nové povinnosti pro poskytovatele zdravotních služeb bylo potřebné nastavit i problematiku přestupků souvisejících s náhradou účelně (prokazatelně) vynaložených výdajů v souvislosti s darováním zárodečných buněk, pokud by danou povinnost poskytovatelé zdravotních služeb porušili.

- Pokud poskytovatel zdravotních služeb poruší nově navrženou zákonnou povinnost (uhradí vyšší finanční částku za náhradu účelně (prokazatelně) vynaložených výdajů v souvislosti s darováním zárodečných buněk nebo provede odběr vajíčka v souvislosti s darováním vajíček ženě, která již více než 6 krát za život darovala vajíčka), dopustí se tím přestupku.

- Výše pokuty přestupku je stanovena na částku 500 000 Kč.

Doprovodné novely právních předpisů

- Novela zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Novela zákona č. 324/2016 Sb., o biocidních přípravcích a účinných látkách a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o biocidech), ve znění pozdějších předpisů
- Novela zákona č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon), ve znění pozdějších předpisů
- Novela zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů
- Novela zákona č. 40/1995 Sb., o regulaci reklamy a o změně a doplnění zákona č. 468/1991 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání, ve znění pozdějších předpisů

Poděkování partnerům

Ministerstvo zdravotnictví by se v rámci přípravy tohoto návrhu neobešlo bez spolupráce s jinými resorty, odbornými subjekty, odbornými společnostmi, profesními komorami a organizacemi, krajskými úřady a dalšími relevantními partnery.

Ministerstvo zdravotnictví tímto děkuje veškerým partnerům za spolupráci na tomto návrhu.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Děkujeme za pozornost